

BÁN OSZKÁR

VASVÁRY ÖDÖN SZÜLETÉSNAJÁRA

Vasváry Ödönhöz küldöm szívem újra,
Születésnapjára, öröms és busra.
Nyolcvanadik ez már, Ödön, fut az élet
S hamarosan vége lesz itt a mesének.
Néha még megvillan szilaj, nótás lelkünk,
De már kin morzsolja fáradt, bajos testünk.
Jó doktorok nyújtják az éveink számát,
De nem mentik kortól vétségünk világát.
Baj, betegség gyötör élet-fáradtakat,
Nem volna orvosság erre, doktor urak?
Nem Önök hibásak, régen tudjuk mi azt,
Gyilkolásra költünk minden véres garast.
Börtön, atombomba, hold-ut kell minékünk,
Minden egyéb várhat, nincs mindenre pénzünk.
Úrhajók, lán-c-bombák készülnek dögébe:
Csak a nagy ég tudja, ki felelős érte.

Türd hát Ödön, békén, szakadt gyomorfalad,
Csöndes olvasással vigasztalhatt magad.
Laci írja versét dalos, szép szívével
S szűrje a levegőt rostás tüdejével.
Engem meg csak nyüjjön torz, gonosz valóság,
Álmodást megrontó depresszió-kórság.
Majd elvállik minden, lesz egészség, béke
Uj kor hasadásán az emberiségre.
Majd az unokáink megérik a szépet,
S békés kor köszönti az új nemzedéket.
Mi pedig örülünk édes javainknak,
Hüségés, szerető, szép asszonyainknak,
Erzsi, Paula, Lenci, hozzájuk szól-dalunk
S egy év múlva talán megint találkozunk.

Amerikai magyar költőkről

Irta: BÁN OSZKÁR

Amerikai magyar költőkről szóló írásaim egyikében nemrégiben örvendezve újságotlaltam azt, hogy: "az én kedves amerikai magyar költőim száma 24-ről 26-ra szaporodott". Ugyanis két olvasóm és barátom, Szabó né Léva Margit és Nt. Csutoros István felhívták figyelmeimet két előttem addig ismeretlen verselő magyarra: Pálczai Jánosra és Kertész József-re. Rövid idővel ezen ciksem megjelenése után levelet kaptam atyai jóbarátontól és mestereimtől, Vasváry Ödöntől, aki egy listát mellékelve közölte, hogy nem 24 vagy 26 amerikai magyar költő van hanem 67. Vasváry levelének a tárgyra vonatkozó része így hangzik:

"A mellékelt névsor az általam ismert amerikai magyar poeták listája. "Költő" valamennyi, akár jó akár rossz. A velük való foglalkozást természetesen aszerint érdemlik meg."

Vasváry biztatására és segítségével kezdtem el foglalkozni három évvel ezelőtt az amerikai magyar költők ismertetésével. Akkor úgy írtuk le a megnevezést, hogy *amerikai magyar* költőnek számítottuk azokat a versírással foglalkozó bevándorlókat, akik a második világháború előtt érkeztek Amerikába, itt gyökeret eresztettek, hazát "cseréltek" és olyan verseket írnak vagy írtak, amelyek "ujhazai" életük és a szülőföld emlékeinek szintézisét fejezik ki. A meghatározást — hogy úgy mondjam — leszűkítettük, mert a téma kört olyan nehézkelt tartottuk, hogy lehetetlenségnek látszott az, hogy e sorok írójának előre hadadott életkorában ideje volna tanulmányozás és ismertetés

tárgyára tenni az 1945 után érkező versírók működését is.

Természetesen tudomásunk volt arról, hogy Amerikán (értve a U.S.A.-t) kívül vannak magyarok Canadában és egyes Közép- és Dél-amerikai államokban is, de arra is gondoltunk, hogy az elmúlt 23 év alatt érkezett költők legalább is eredetileg nem avval az eltérő szándékkal jöttek az Ujvilágba, hogy új gyökeret verjenek. Ezek "emigrációs" magyar költőnek tartják magukat, akik csak annyiban különböznek a minden más jelző nélküli "magyar" költőtől, hogy a szülőföldtől távol — idegenben — művelik a magyar betűvetést, de csak addig, amíg vissza nem térhetnek Magyarországra. Vannak azonban ezek között is olyanok, akik talán az idő múlása, az amerikai társadalomban való elhelyezkedés és az itteni kulturában való lassu, de megállíthatatlan gyökerérés és az ezen befolyások által táplált és a már évtizedeket felölélő egyéni és költői fejlődés következményeképpen már "amerikai" verseket is írnak. Vasváry listájában 13 ilyen "emigrációs" költő van. Négynek a munkáját ismerem. Ezek ABC rendben a következők: Fáy Ferenc, Flórián Tibor, S. Koósa Antal és Tóth Kurucz Mária.

Flórián, Koósa és Tóth Kurucz, kiváltképp Flórián és Koósa, már több-kevesebb sikerrel forrasztják össze egyes verseikben a hazai elemek és az amerikai élmények öntvényét. Tóth Kurucz is sikerrel kísérletezik egyes újabb verseiben az amerikai élmények lírai ábrázolásával. Vasváry listájában van három író, Alba Nevis, Lesznai Anna és Zilahy Lajos, akik kü-

lön csoportot képeznek, amelynyben az ő amerikai lakásclimük csak lakóhelyüket jelöli meg; ők ugyanugy és ugyanazokat a verseket írták volna meg, akárhol telepedtek volna le.

A lényeges szempont az "amerikai magyar költő" ábrázolásában az, hogy "az én kedves amerikai magyar költőim" lényegében amerikai verseket írnak, amelyeknek kivételes különös izt ad az, hogy idegen nyelven lettek megírva és sajátos jelleget ad a szülőföld, a szülőföld emléke. Már ma is kultanyelveket lehetne teletírnimagyar nyelven írt amerikai versek listájával, de most csak néhányat sorolunk fel. Kemény György: "South Bendi köszörűsők" és "Talyigás Kis Péter"; Tarnócy Árpád: "Petőfi" és "Hír jött a falumból"; Pólya László: "Nagy fehér ut" és "A brooklyni hidon"; Tehel László: "Potomac partján"; Kertész József: "Krausz néni".

E sorok írójának az a terve, hogy ismertetni fogja az évek során mindkét csoport tagjainak műveit tehetsége szerinti méltatva az egyes költők képességeit. Itt megjegyzést kíván Vasváry Ödön, az amerikai magyarság mérhetetlen tisztelőtet és elismerést érdemlő tudós történelem buváranak legújabb levele, amelyben a jövő hónap, október 18-án, 80-ik születésnapját ünneplő már nyugalmoban vonult református lelkész azt írja, hogy további kutatás során megállapította, hogy "Költőnk van bőven — szinte hihetetlen, hogy az én névsoromban 112 külföldi, tulnyomórészen amerikai magyar költő szerepel — beleszámítva a halottakat is."

Nagy lelkesedéssel nézek a rám váró munka elé. Szeretném, ha megadtna nekem az, hogy el tudjam készíteni a még sok-sok megratlat ismertétést és aztán ki tudjam adni egy kötetben "Amerikai Magyar Költők" cím alatt, az amerikai magyar költők verseiből összeállított antológiával együtt.